

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Mezinárodní trestní soud

Studentská vědecká odborná činnost

Kategorie: magisterské studium

2013

VI. ročník SVOČ

Autor: Klára Vítková, 2. ročník

Konzultant: JUDr. Martin Faix, Ph.D.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci předkládanou do VI. ročníku Studentské vědecké a odborné činnosti (SVOČ) vypracovala samostatně za použití literatury a zdrojů v ní uvedených. Dále prohlašuji, že práce nebyla dříve publikována, nebyla vcelku ani částečně obhájena jako práce diplomová či bakalářská a nebyla přihlášena do předchozích ročníků SVOČ či jiné soutěže.

Souhlasím s užitím této práce rozšiřováním, rozmnožováním a sdělováním veřejnosti v neomezeném rozsahu pro účely publikace a prezentace PF UK.

V Praze, dne 12. dubna 2013

.....
Klára Vítková

Obsah

1. ÚVOD	4
2. MEZINÁRODNÍ TRESTNÍ SOUD (ICC) A JEHO GENEZE	5
2. 1 Stručná historie mezinárodního trestního soudnictví	5
2. 1. 1 Tribunály po 2. světové válce	5
2. 1. 2 Současné <i>ad hoc</i> tribunály	6
2. 2 Římský statut a jeho negociace	7
2. 2. 1 Příprava Statutu	7
2. 2. 2 Statut <i>per se</i>	7
2. 2. 3 Otázka jurisdikce Soudu	8
2. 2. 4 Otázka souladu Statutu s Ústavou	9
2. 3 Shrnutí	11
3. POSTAVENÍ JUDIKATURY V MEZINÁRODNÍM PRÁVU TRESTNÍM	12
3. 1 Judikatura v mezinárodním právu obecně	12
3. 2 Judikatura v mezinárodním právu trestním	12
3. 2. 1 Materiální nebo formální pramen?	13
3. 2. 2 Precedenty?	13
3. 2. 3 Článek 21 Římského statutu	14
3. 3 Shrnutí	14
4. HMOTNĚ PRÁVNÍ OTÁZKY SOUVISEJÍCÍ S ICC	15
4. 1 Příslušnost Soudu <i>ratione materiae</i>	15
4. 1. 1 Zločin genocidy	15
4. 1. 2 Zločiny proti lidskosti	16
4. 1. 3 Válečné zločiny	16
4. 1. 4 Zločin agrese	17
4. 2 Shrnutí	18
5. ZÁVĚR	19
6. ZDROJE	21

1. Úvod

Zj 20, 12: „Viděl jsem mrtvé, mocné i prosté, jak stojí před trůnem, a byly otevřeny knihy. Ještě jedna kniha byla otevřena, kniha života. A mrtví byli souzeni podle svých činů zapsaných v těch knihách.“

Rozpad Jugoslávie, genocida ve Rwandě, nepokoje v Ugandě, tragická humanitární situace v Dárfúru a třeba válka v Lybii. Válečné konflikty nepředstavují minulost, ale přítomnost. Ukončit takový ozbrojený střet je jedna část problému – řečeno s nadsázkou „ta lehčí“. Představme si modelovou situace – určitá skupina ve státě X začne systematicky likvidovat jinou skupinu v tomto státě. Rada bezpečnosti OSN tento čin kvalifikuje dle čl. 39 Charty OSN a učiní opatření podle čl. 41 nebo 42. Podaří se jí situaci uklidnit a zadržet osoby, které se na masakru podílely. A nyní musí Rada vyřešit otázku, co s těmito lidmi. Potrestat? Jistě. Jak? A právě v té chvíli nastupují mezinárodní soudy jako nástroje spravedlnosti. Pod pojmem „nástroj spravedlnosti“ si nesmíme představit soudy vykonávající politickou vůli, ale soudy nestranné, vysoce odborné a v rámci možností nezávislé.

Mezinárodní trestní právo je rychle se rozvíjející obor, jeden z tzv. *self-contained regime*¹. Mezinárodní trestní soud (dále jen „ICC“) jako stálý soud je instituce velmi mladá², byť se o zřízení takové soudu diskutuje již od 1. světové války. K jeho ustavení vedla dlouhá trnitá cesta. Tato práce si neklade za cíl představit ICC komplexně a do hloubky, pouze stručně charakterizovat a analyzovat nejdůležitější otázky a problémy existence takové instituce – zejména Římský statut a otázku příslušnosti Soudu *ratio materiae*. Protože mezinárodní trestní právo spočívá velkou měrou na rozhodnutích tribunálů, je důležitá také otázka postavení judikatury v tomto odvětví.

¹ Self-contained regime (česky „uzavřený režim“) je „*strong form of lex specialis could exclude the application of the general regime of state responsibility altogether, either by explicit provision or by implication, that is, by virtue of a regime’s particular structure or its object and purpose*“. (SIMMA, B. – PULKOWSKI, D: Of Planets and the Universe: Self-contained Regimes in International Law. Dostupné z URL: <http://ejil.oxfordjournals.org/content/17/3/483.full> [cit. 7. 4. 2013])

² Budeme-li za vznik Soudu považovat získání dostatečného počtu ratifikací (tj. 60) Římského statutu ICC, pak byl Soud ustaven 1. června 2002.

2. Mezinárodní trestní soud a jeho geneze

„The International Criminal Court (“the ICC” or “the Court”) is a permanent international court established to investigate, prosecute and try individuals accused of committing the most serious crimes of concern to the international community as a whole, namely the crime of genocide, crimes against humanity, war crimes and the crime of aggression.”³

K vytvoření Mezinárodního trestního soudu vedla dlouhá cesta. Po 1. světové válce se mezinárodní společenství začalo více zabývat otázkou mezinárodního soudnictví, protože bylo třeba potrestat válečné zločince – mezinárodní trestní soudnictví však zůstalo pouze jako idea, nebylo převedeno do praxe. Po 2. světové válce se situace výrazně změnila – již nebylo možné z politického hlediska nechat válečné zločiny nepotrestané – a byly vytvořeny dva tribunály: Norimberský tribunál k potrestání nacistických zločinců a Tokijský tribunál k potrestání zločinců v oblasti východní Asie. Právě v základních dokumentech a později judikatuře těchto tribunálů je možno nalézt základní zásady a myšlenky mezinárodního trestního soudnictví. Během druhé poloviny 20. století se bohužel odehrály další ozbrojené konflikty, které byly z nedostatku nástrojů soudně řešeny opět formou *ad hoc* tribunálů, ale neexistence stálého mezinárodního trestního soudu již byla vnímána velmi negativně. Na počátku 90. let pak speciálně ustanovená Komise OSN začala pracovat na Statutu ICC. Římský statut byl přijat v r. 1998 a Soud, vytvořený na jeho základě, začal fungovat v r. 2002.

2. 1 Stručná historie mezinárodního trestního soudnictví

2. 1. 1 Tribunály po 2. světové válce

Historie mezinárodního soudnictví se sice začala psát již před 2. světovou válkou, ale teprve Norimberský tribunál (Mezinárodní vojenský tribunál v Norimberku) a Tokijský tribunál (Mezinárodní vojenský tribunál pro Dálný východ), soudy zřízené na základě dohody vítězných mocností, znamenaly výrazný posun.

Statut Mezinárodního vojenského tribunálu v Norimberku byl významný zejména definicí skutkových podstat zločinů dle mezinárodního práva. Čl. 6 Statutu stanovil tři kategorie mezinárodních zločinů:

³ Oficinální stránky Mezinárodního trestního soudu. Dostupné z URL: http://www.icc-cpi.int/en_menus/icc/about%20the%20court/frequently%20asked%20questions/Pages/1.aspx [cit. 7. 4. 2013]

(1) Zločiny proti míru – „osnování, příprava a podněcování nebo podniknutí útočné války nebo války porušující mezinárodní smlouvy, dohody nebo záruky, anebo účast na společném plánu nebo spiknutí ku provedení čehokoliv z toho, co výše uvedeno.“⁴.

(2) Válečné zločiny – totiž „porušení zákonů války nebo válečných zvyklostí [...]“⁵. Výčet skutků subsumovaných pod válečné zločiny je demonstrativní⁶ (jedná se např. o vraždu, deportaci civilního obyvatelstva a jiné.)

(3) Zločiny proti lidskosti – ty vyžadovaly jako součást naplnění skutkové podstaty spáchání „při provádění kteréhokoliv zločinu spadajícího pod pravomoc Soudního dvora“⁷, tedy v souvislosti s válečnými zločiny/zločiny proti míru. Kromě toho přinesla definice tohoto typu zločinů v rámci Statutu ještě jednu novinku, a to že se jedná o „[...] nelidské činy spáchané proti jakémukoliv civilnímu obyvatelstvu před válkou nebo za války [...]“⁸, tedy nebyly vázány na časový průběh válečného konfliktu.

Porušení těchto pravidel pak mělo za následek trestní odpovědnosti jednotlivců, a to nezávisle na jejich postavení ve státě (čl. 7⁹).

2. 1. 2 Současné *ad hoc* tribunály

Během 2. poloviny 20. století byly vytvořeny další *ad hoc* tribunály. Jednalo se o Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii (ICTY), Mezinárodní trestní tribunál pro Rwandu (ICTR) a Zvláštní soud pro Sierra Leone (SCSL). Na rozdíl od soudů předcházejícího období byly tyto tribunály vytvořeny rozhodnutím Rady bezpečnosti OSN.

Nejvýznamnější z dokumentů vztahujících se k těmto tribunálům je Statut Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii, který byl využit i jako zdroj Statutu ICC. V čl. 9¹⁰ nalezneme zásadu přednosti mezinárodního soudu před vnitrostátním v případě konkurující jurisdikce, což ve své podstatě znamená, že se národní soud musí podřídit pravomoci ICTY. Čl. 10¹¹ upravuje použití zásady *ne bis in idem* – národní soud již nesmí soudit osobu, která stála před ICTY, na druhou stranu ICTY může vykonávat svou pravomoc

⁴ Čl. 6 Statutu Mezinárodního vojenského tribunálu v Norimberku.

⁵ Tamtéž – v anglickém originále „*violations of the laws or customs of war*“.

⁶ Tamtéž.

⁷ Tamtéž. V odborné literatuře je pro vyžadovanou souvislost s válkou používán termín *war nexus*.

⁸ Tamtéž.

⁹ Čl. 7 Statutu Mezinárodního vojenského tribunálu v Norimberku: „*Úřední postavení obžalovaných [...] nebude pokládáno za skutečnost zprošťující je odpovědnosti [...]*.“

¹⁰ Čl. 9 Statutu ICTY říká, že „*The International Tribunal shall have primacy over national courts.*“

¹¹ Čl. 10 Statutu ICTY ve zkratce říká, že žádná osoba nesmí být před národním soudem souzena poté, co byla souzena ICTY (primární zásada *ne bis in idem*), a stanovuje výjimky, za kterých může být jedna osoba souzena pro tentýž skutek nejdříve před národním soudem a poté před ICTY, jmenovitě ve chvíli, kdy byl spáchaný skutek národním soudem definován jako pouhý obyčejný trestný čin, a v případě, kdy byl proces před národním soudem veden pouze s cílem ochránit obviněného před mezinárodní trestní odpovědností.

i ve chvíli, kdy daná osoba absolvovala proces před národním soudem (ovšem za určitých, taxativně vymezených podmínek). V čl. 21¹² jsou pak vyjmenována práva obžalovaného, která zajišťují dodržení práva na spravedlivý proces.

Výše zmíněné články Statutu ICTY se výrazně promítly do textu Římského statutu, jak bude ukázáno dále.

2. 2 Římský statut a jeho negociace

Římský statut je ustavujícím dokumentem stálého Mezinárodního trestního soudu. Tento dokument byl přijat v r. 1998 jako závěrečný akt Diplomatické konference zplnomocněných zástupců ke zřízení Mezinárodního trestního soudu. Soud zřízený na jeho základě začal reálně fungovat až v r. 2002, kdy Statut dosáhl dostatečného počtu ratifikací.

2. 2. 1 Příprava Statutu

Přípravy textu smlouvy byly Valným shromážděním OSN v počátcích svěřeny Komisi pro mezinárodní právo¹³, která mezi roky 1990 a 1992 vypracovala různé verze Statutu a nakonec v r. 1994 vytvořila konečný text návrhu. Tento návrh pak OSN postoupila k tomu účelu speciálně vytvořenému výboru. V roce 1996 byl ustaven Přípravný výbor, jeho úkolem bylo v poslední fázi připravit konsolidovaný text, který by mohl být projednán na diplomatické konferenci. V červnu 1998 pak byla svolána Konference¹⁴ a přijat definitivní dokument.

2. 2. 2 Statut *per se*

Vlastní text Římského statutu se skládá ze 13 částí a preambule. Z preambule je vhodné zdůraznit, že „*mezinárodní trestní soud ustavený podle tohoto Statutu bude mít komplementární úlohu vůči národní trestní jurisdikci*“, tedy primární bude soudnictví smluvních stran. Kromě toho se v Preambuli výrazně uplatňuje vazba na OSN – „*potvrzující cíle a zásady Charty OSN*“ a „*rozhodnutí [...] ustavit nezávislý stálý Mezinárodní trestní soud s vazbou na systém OSN*“.

Jedná se o vysoce komplexní dokument, ve kterém jsou upraveny hmotně právní i procesně právní otázky související se Soudem: působnost Soudu *ratione materiae*, *ratione*

¹² Zejména rovnost účastníků (*all persons shall be equal*), veřejný a spravedlivý proces (*fair and public hearing*) a presumpce nevinny (*the accused shall be presumed innocent*).

¹³ Komise pro mezinárodní právo byla ustavena Valným shromážděním OSN v r. 1947. Jejím úkolem je zasazovat se o pokrokový rozvoj a kodifikaci mezinárodního práva (Oficiální stránky Informačního centra OSN v Praze. Dostupné z URL: <http://www.osn.cz/mezinarodni-pravo/?kap=63> [cit. 7. 4. 2013])

¹⁴ Diplomatické konference zplnomocněných zástupců ke zřízení Mezinárodního trestního soudu.

personae, územní i časová působnost, aplikovatelné právo, obecné zásady trestního práva stejně jako vlastní proces vyšetřování a stíhání zločinů a tresty. Zabývá se i složením Soudu a taktéž stanovuje povinnosti smluvních stran.

Vzhledem k poměrně úzkému zaměření této práce jsou pro nás relevantní pouze některé části: část 1. Ustavení Soudu (*Establishment of the Court*), zejména čl. 1 a 4; část 2. Jurisdikce, přípustnost a platné právo (*Jurisdiction, Admissibility and Applicable Law*), zejména čl. 5 – 9, 17, 20 a 21; část 3. Obecné zásady trestního práva (*General Principles of Criminal Law*), zejména čl. 22, 23, 25 a 27; část 9. Mezinárodní spolupráce a soudní pomoc (*International Cooperation and Judicial Assistance*), zejména čl. 89; a část 13. Závěrečná ustanovení (*Final Clauses*), zejména čl. 120, 121 a 123.

Závěrečná ustanovení jsou obvykle značně technického charakteru, ale v případě Statutu hrají významnou roli:

(1) Čl. 120 – na rozdíl od jiných mezinárodních smluv není možné učinit ke Statutu Soudu výhrady, což je důsledek snahy o minimalizaci problémů při aplikaci Statutu.

(2) Čl. 123 – zavazuje smluvní strany ke svolání revizní konference. Tato konference proběhla r. 2010 v Kampale a provedla výrazné změny: definovala zločin agrese a jurisdikci Soudu nad tímto zločinem (proč a jakým způsobem bude řečeno ve čtvrté části této práce) a rozšířila soubor zakázaných zbraní¹⁵.

2. 2. 3 Otázka jurisdikce Soudu

Jednání na Konferenci rozhodně nebyla pouhou formalitou. Podstatnou otázkou bylo, zda bude pravomoc Soudu obligatorní a zda bude mít soud možnost zahájit řízení z vlastní iniciativy. Pokud by mohl Soud vykonávat svou pravomoc obligatorně, na základě samotné ratifikace Statutu daným státem, pak by jako orgán mohl fungovat relativně efektivně. Na druhou stranu by se ale jednalo o určitý zásah do suverenity státu, protože by pak Soud svou funkci vykonával bez nutnosti povolení k jednotlivým případům. Možnost zahájit řízení z vlastní iniciativy by Soudu dala do rukou mocnou zbraň, jejíž rozumné využití by znamenalo posílení efektivity postihování zločinů dle mezinárodního práva. Na druhou stranu je ovšem nutno uvést, že by tento institut mohl být mocensky zneužit.

¹⁵ MATUŠINOVÁ, A. – MLYNÁŘÍK, V.: *Revizní konference MTS v Kampale*. Dostupné z URL: <http://www.globalpolitics.cz/clanky/revizni-konference-mts-v-kampale> [cit. 7. 4. 2013]

Po bouřlivých diskusích byla nakonec většinou odsouhlasena jak obligatorní jurisdikce¹⁶, tak možnost zahájení řízení z vlastní iniciativy Soudu¹⁷ – ta ovšem ve formě jakéhosi kompromisu, kdy Prokurátor může zahájit vyšetřování z vlastní iniciativy, ale své závěry musí předložit vyšetřovacímu senátu, který rozhodne, zda je vyšetřování přípustné.

2. 2. 4 Otázka souladu Statutu s Ústavou

Velmi palčivou otázkou řešenou v procesu ratifikace Římského statutu Českou republikou byl soulad této smlouvy s Ústavou. Pro účely této práce se zaměříme na následující problematické okruhy: (1) imunity ústavních činitelů (zvláště prezidenta republiky), (2) milost a (3) předávání občanů země do rukou ICC.

Podle čl. 27 Římského statutu není možné při určování trestní odpovědnosti zohledňovat jakoukoliv veřejnou funkci, přímo v odst. 2 se pak praví, že „*případné imunity a zvláštní procesní předpisy stanovené vnitrostátním nebo mezinárodním právem pro veřejnou funkci osoby nebudou Soudu na překážku při výkonu jurisdikce vůči takové osobě.*“¹⁸ Toto ustanovení dle našeho názoru rezonuje s úpravou imunity členů zákonodárského sboru a ústavních soudů, protože tyto skupiny lze postupem dle vnitrostátního právního řádu zbavit imunity.¹⁹ Problém nastává v případě imunity prezidenta – čl. 65 před r. 2009 neumožňoval stíhání prezidenta (vyjma zločinu velezrady)²⁰, současná úprava to neumožňuje po dobu výkonu jeho funkce. Vzhledem k tomu, že současná úprava imunitu prezidenta de facto omezila, budeme se tedy zabývat souladem starší verze čl. 65.²¹

Na první pohled toto ustanovení zamezuje stíhat prezidenta pro mezinárodní zločiny. Ústavu je však nutno interpretovat jako celek – tedy i ve světle čl. 1 odst. 2, který stanovuje, že „*Česká republika dodržuje závazky, které pro ni vyplývají z mezinárodního práva.*“²² Principem tedy je, že pokud je možno ustanovení Ústavy interpretovat v souladu s mezinárodními závazky státu, užijeme tohoto výkladu. Česká republika ratifikovala několik

¹⁶ Čl. 12 Statutu ICC – „*Stát, jenž se stal smluvní stranou tohoto Statutu, tím přijímá jurisdikci Soudu vůči zločinům uvedeným v čl. 5.*“

¹⁷ Čl. 13 písm. c) Římského statutu – „*Soud může vykonávat jurisdikci vůči zločinu uvedenému v článku 5 v souladu s ustanoveními Statutu, pokud prokurátor [...] zahájil vyšetřování takového zločinu v souladu s čl. 15.*“, vlastní postup zahájení řízení prokurátorem je pak stanoven v čl. 15.

¹⁸ Čl. 27 odst. 2 Římského statutu.

¹⁹ U poslanců a senátorů je klíčovým ustanovením čl. 27 odst. 4 Ústavy ČR, u soudů Ústavního soudu pak čl. 86 odst. 1.

²⁰ Čl. 65 Ústavy ČR: (1) *Prezidenta republiky nelze zadržet, trestně stíhat ani stíhat pro přestupek nebo jiný správní delikt. (2) Prezident republiky může být stíhán pro velezradu, a to před Ústavním soudem na základě žaloby Senát. Trestem může být ztráta prezidentského úřadu a způsobilost jej znovu nabýt. (3) Trestní stíhání pro činy spáchané po dobu výkonu funkce prezidenta republiky je navždy vyloučeno.*“

²¹ Verze platné a účinné v době ratifikace Statutu Českou republikou (tj. v r. 2009).

²² Čl. 1 odst. 2 Ústavy ČR.

smluv, které ji zavazují ke stíhání pachatelů nejzávažnějších zločinů bez ohledu na status takového pachatele²³, takové pravidlo je i součástí mezinárodního obyčejového práva – čl. 65 odst. 3 Ústavy proto musíme interpretovat v tomto světle. Výklad, že Římský statut je v oblasti úpravy imunity prezidenta republiky v souladu s Ústavou, podporuje i jazyková analýza – pod pojem „trestné činy“ v daném článku nelze podřadit zločiny dle mezinárodního práva, protože za zločiny upravené mezinárodním právem vzniká odpovědnost přímo z mezinárodního práva²⁴. Ke stejnému závěru dojdeme za využití teleologického výkladu: cílem čl. 65 odst. 3 rozhodně není chránit prezidenta před stíháním za zločiny, to by odporovalo základním zásadám, na nichž je vystavěn český právní řád²⁵

V případě milosti je situace jednodušší – odpovědnost České republiky by vznikla až ve chvíli, kdy by prezident udělil milost účelově, osobě odsouzené za spáchání zločinu dle mezinárodního práva. Další argument podporující soulad Statutu s Ústavou i v této oblasti je následující: právo prezidenta udělit milost není již z podstaty absolutní, protože prezident jako jeden z ústavních činitelů musí konat v souladu se zásadami vyjádřenými v preambuli.²⁶

Poslední spornou oblastí je soulad čl. 89 Statutu²⁷ s čl. 14 odst. 4 Listiny základních práv a svobod.²⁸ Podmínky, za jakých je možno předat občana jinému státu²⁹, definoval Ústavní soud ve svém nálezu ohledně evropského zatýkacího rozkazu³⁰: předání musí být časově omezené a žádající stát musí zaručit dostatečnou ochranu lidských práv. Obě tyto podmínky jsou dle našeho názoru v případě Mezinárodního trestního soudu splněny – občan pobývá pod dohledem Soudu od předání do vynesení rozsudku a úroveň ochrany lidských práv u Soudu je již z podstaty věci dostatečná, proto je i v tomto článku Statut v souladu s Ústavou.³¹ Danou interpretaci podporuje i teleologický a historický výklad: cílem ustanovení je zabránit opakování akcí typu Asanace³² a rozhodně se tak Listina nesnaží chránit pachatele vážných mezinárodních zločinů.

²³ Úmluva o zabránění a trestání zločinu genocidia, Ženevské úmluvy.

²⁴ KRATOCHVÍL, Jan: Římský statut Mezinárodního trestního soudu není v rozporu s Ústavou. *Právní rozhledy*, 2007, č. 15.

²⁵ Jednou ze zásad vyjádřených v preambuli Ústavy je to, že Česká republika je „svobodný a demokratický stát, založený na úctě k lidským právům“.

²⁶ KRATOCHVÍL, Jan: Římský statut. *Právní rozhledy*, 2007, č. 15.

²⁷ Článek upravuje předávání osob Soudu.

²⁸ Čl. 14 odst. 4 Listiny: „Každý občan má právo na svobodný vstup na území České a Slovenské Federativní Republiky. Občan nemůže být nucen k opuštění své vlasti.“

²⁹ Vzhledem ke zvláštnímu postavení Mezinárodního trestního soudu lze dané podmínky vztáhnout i tuto instituci.

³⁰ Nález Ústavního soudu č. Pl. ÚS 66/04.

³¹ KRATOCHVÍL, Jan: Římský statut. *Právní rozhledy*, 2007, č. 15.

³² Asanace byla akce, kterou se komunistický režim donutil nepohodlné osoby, zejména signatáře Charty 77, k opuštění země. (NAVARA, Luděk: Abeceda komunistických zločinů: Od „androše“ k Asanaci. *Dnes*.

Celkově lze tedy dle našeho názoru říci, že Římský statut je a v době ratifikace byl v souladu s Ústavou České republiky, byť některé sporné otázky lze vyřešit teprve na základě výkladu, protože dikce relevantních ustanovení mohou být na první pohled v rozporu.

2. 3 Shrnutí

Mezinárodní trestní soud vyrostl na ideových základech položených Statutem Mezinárodního vojenského tribunálu v Norimberku a Statutem Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii. Mezinárodní společenství se rozhodlo vytvořit instituci, která zabezpečí spravedlivé potrestání těch nejzávažnějších zločinů ohrožujících mezinárodní společenství a jejich pachatelů. O jaké zločiny se jedná a jaká je role judikatury v mezinárodním trestním právu, to bude ukázáno v dalších částech této práce.

3. Postavení judikatury v mezinárodním právu trestním

Role soudních rozhodnutí se liší v anglosaském právním systému, kde se uplatňuje systém precedenčních rozhodnutí, a v kontinentálním právním systému, kde judikatura *de iure* nemá charakter precedentu. Jakým způsobem byl tento konflikt právním systémů vyřešen na poli mezinárodního práva, bude ukázáno dále.

3. 1 Judikatura v mezinárodním právu obecně

„Soudní rozhodnutí své pevné místo v systému mezinárodního práva teprve hledají.“³³ Základním východiskem pro náhled na postavení judikátů v mezinárodním právu je čl. 38 Statutu Mezinárodního soudního dvora (ICJ): „Dvůr [...] aplikuje [...] d) s výhradou článku 59 soudní rozhodnutí a učení nejkvalifikovanějších znalců veřejného práva různých národů jakožto podpůrný prostředek k určování právních pravidel.“³⁴ Z formulace článku vyplývá následující:

(1) Judikatura a právní doktrína jsou postaveny na stejnou úroveň, což považujeme za nešťastné řešení, protože zvláště s přihlédnutím k principům anglosaského právního systému se tím role judikatury výrazně marginalizuje.

(2) Článek také nespécifikuje, že se má jednat o „mezinárodní soudní rozhodnutí“, tudíž je pod něj možno subsumovat i judikaturu národních soudů. Rozhodnutí vnitrostátních soudů „představují důkaz praxe států při formování mezinárodního obyčejného práva“³⁵.

(3) Při pohledu na Statut ICJ a Chartu OSN zjistíme, že neobsahuje ani pravidlo vázanosti Soudu jeho předchozími rozhodnutími, ani zásadu *stare decisis*. Prostým nahlédnutím do rozhodnutí ICJ však zjistíme, že Soud judikuje konstantně, třebaže k tomu *de lege lata* nemá povinnost. Otázka závaznosti rozhodnutí pro další soudní orgány bude zodpovězena dále.

3. 2 Judikatura v mezinárodním právu trestním

Judikatura v mezinárodním trestním právu má výrazně silnější a důležitější postavení než v obecném mezinárodním právu – obecné mezinárodní právo je založeno historicky na obyčejích a novodobě i na mezinárodních smlouvách a judikatura slouží pouze jako podpůrný

³³ VÁLEK, Petr. *Klíčová rozhodnutí mezinárodních trestních tribunálů ve světle mezinárodního práva*. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 22.

³⁴ Čl. 38 Statutu ICJ definuje prameny obecného mezinárodního práva.

³⁵ VÁLEK, Petr. *Klíčová rozhodnutí*. S. 24.

pramen práva, kdežto obsah mezinárodního trestního práva do značné míry utváří rozhodnutí tribunálů.

3. 2. 1 Materiální nebo formální pramen práva?

Na rozdíl od Statutu ICJ, který stanovil v čl. 38 soudním rozhodnutím funkci materiálního pramene práva³⁶, je otázka hierarchického postavení judikátů mezinárodních trestních tribunálů o něco složitější. Statuty těchto soudů se vlastním postavením judikatury nezabývají – lze na ně tedy vztahovat výše zmíněný čl. 38 Statutu ICJ? Zajímavý, ale ne obecně přijímaný názor říká, že dikcí čl. 59³⁷ Statutu ICJ jsou rozhodnutí trestních tribunálů povýšena na formální pramen práva³⁸ – čl. 59 je možno použít pouze na ty soudy, jejichž řízení se účastní státy; stranami řízení před trestními tribunály jsou však jednotlivci³⁹. Tato úvaha je sice zřejmě až příliš formalistická, nicméně ukazuje, že role judikatury v mezinárodním právu trestním je významně větší než v obecném mezinárodním právu.

Celkově bychom tedy označili judikaturu trestních tribunálů za materiální pramen práva, protože je primárně ideovým zdrojem.

3. 2. 2 Precedenty?

Závaznost judikátů pro další soudy analyzoval odvolací senát Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii v případě Aleksovski.

(1) Otázka zásady *stare decisis*: odvolací senát (*Appeals Chamber*) na základě citace nejvyšších soudů anglosaského právního systému, ale i soudů kontinentálního systému dovodil, že je vázán svými předchozími rozhodnutími⁴⁰: „obvyklým pravidlem je, že předchozí rozhodnutí jsou následována a odchýlení se od nich představuje výjimku“⁴¹.

(2) Otázka závaznosti *ratio decidendi* rozhodnutí odvolacího senátu pro ostatní senáty: Senát jednoznačně potvrdil závaznost svého rozhodnutí pro ostatní senáty, což odůvodnil hierarchickou strukturou Soudu, potřebou právní jistoty (*certainty and predictability*) a ochranou práv obžalovaného⁴².

³⁶ Materiální prameny odpovídají „na otázku, odkud se právo ve společnosti vzalo“. [KNAPP, Viktor: *Teorie práva*. Praha: C.H.Beck, 1995, s. 129]

³⁷ Čl. 50 Statutu ICJ „Rozhodnutí Dvora je závazné pouze pro strany a pouze pro případ, který byl rozhodnut.“. K interpretaci daného ustanovení je však nutno nahlédnout i do čl. 34, který říká, že „pouze státy mohou být stranami v řízení před Dvorem“.

³⁸ Formální prameny práva odpovídají na otázku *quid iuris*, tedy „co působí, že obecně a závazně platí určité povinnosti a jim odpovídající oprávnění“. [KNAPP, Viktor: *Teorie práva*. Praha: C.H.Beck, 1995, s. 129]

³⁹ VÁLEK, Petr. *Klíčová rozhodnutí*. S. 31.

⁴⁰ Prosecutor v. Aleksovski, Case No. IT-95-14/1-A, Judgement, 24 March 2000, § 92 – 97.

⁴¹ Tamtéž, § 109.

⁴² Tamtéž, § 112 – 113.

(3) Otázka závaznosti rozhodnutí jednoho senátu pro druhý senát: zde Senát dospěl k závěru, že rozhodnutí jednotlivých senátů nejsou pro ostatní závazná (*have no binding force*), ale je na uvážení senátu, zda bude rozhodnutí ostatních senátů následovat.⁴³

3. 2. 3 Článek 21 Římského statutu

Článek 21 definuje právo, které může ICC při svém rozhodování aplikovat, a formuje ho do hierarchické struktury. Na rozdíl od čl. 38 Statutu ICJ v něm není výslovně zmíněno mezinárodní obyčejové právo, „čímž do budoucna nepřímě omezuje možnosti judikatury ICC“⁴⁴. Kromě toho upravuje otázku vázanosti Soudu jeho předešlou judikaturou – „*Soud může uplatňovat výklad právních zásad a pravidel vycházející z jeho předchozích rozhodnutí.*“⁴⁵. Toto ustanovení má při podrobnějším zkoumání blíže ke kontinentálním pravidlům, kdy soud může (a nemusí) použít předcházející judikaturu jako argument.

Jak si ICC tento článek vyloží (a tedy jak sám sebe omezí), to ukáže až budoucí rozhodovací činnost Soudu. Soud prozatím vyložit svůj vztah k judikatuře *ad hoc* tribunálů, kterou s ohledem na dikci čl. 21 Římského statutu odmítl jako pramen práva⁴⁶.

3. 3 Shrnutí

Soudní rozhodnutí hrají v mezinárodním právu trestním výraznou roli (byť nejsou obecně považována za formální prameny práva, ale pouze za materiální), soudy právo interpretují a hlavně nalézají mezinárodní obyčejové právo⁴⁷. Hlavními vykladači zmíněných norem jsou v současné době *ad hoc* tribunály, ale presumuje se, že tuto roli převezme Mezinárodní trestní soud, nicméně jeho působnost na tomto poli bude omezena dikcí čl. 21.

⁴³ Tamtéž, § 114.

⁴⁴ VÁLEK, Petr. *Klíčová rozhodnutí*. S. 35

⁴⁵ Čl. 21 Římského statutu.

⁴⁶ VÁLEK, Petr: *Klíčová rozhodnutí*. S. 36.

⁴⁷ Tamtéž, s. 35.

4. Hmotně právní otázky související s ICC

Základní otázkou, kterou si musíme v souvislosti se Soudem položit, je otázka pravomoci Soudu – které zločiny může soudit a za jakých podmínek?

4. 1 Příslušnost Soudu *ratione materiae*

Příslušností soudu *ratione materiae* se rozumí okruh zločinů, které je Soud oprávněn soudit. Jurisdikce Soudu je dle čl. 5 omezena na „nejzávažnější zločiny, kterými je dotčeno mezinárodní společenství jako celek“⁴⁸: zločin genocidy, zločiny proti lidskosti, válečné zločiny a zločin agrese. Zatímco první tři kategorie jsou definovány velmi podrobně (a v návaznosti na statuty předcházejících tribunálů), se zločinem agrese to tak jednoduché není.

4. 1. 1 Zločin genocidy (*genocide*)

Definice zločinu genocidy (čl. 6 Římského statutu) vychází z Úmluvy o zabránění a trestání zločinu genocidia⁴⁹ a ve stejné formě se objevuje již ve Statutu ICTY: „*Pro účely tohoto Statutu se genocidou rozumí kterýkoli z níže uvedených skutků spáchaných s úmyslem zničit úplně nebo částečně některou národní, etnickou, rasovou nebo náboženskou skupinu jako takovou: (a) zabití příslušníků této skupiny [...]*“⁵⁰

Při čtení tohoto ustanovení si musíme uvědomit, že pod něj nelze subsumovat ojedinělé rasově motivované útoky, protože takové aktivity nesplňují podmínku zničení „úplně nebo částečně“ (*in whole or in part*). Dále je nutné chápat termín „zabití“ (*kill*) v širším kontextu – více než zabití ve smyslu § 141 českého trestního zákoníku se jím rozumí vražda. Rozhodně pod něj nelze subsumovat neúmyslné zabití.⁵¹ Článek dále dává právní ochranu před genocidou pouze čtyřem skupinám – národní, etnické, rasové, náboženské –, přestože se jednalo o zařazení i jiných skupin.⁵²

Definice zločinu genocidy obsažená ve Statutu je chápána jako vyjádření mezinárodního obyčejového práva, proto nebyl s přijetím tohoto článku na Konferenci problém.⁵³

⁴⁸ Čl. 5 Římského statutu.

⁴⁹ ŠTURMA, Pavel: *Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinců podle mezinárodního práva*. Praha: Karolinum, 2002. S. 129.

⁵⁰ Čl. 6 Římského statutu.

⁵¹ ŠTURMA, Pavel: *Mezinárodní trestní soud*. S. 130.

⁵² Tamtéž.

⁵³ ŠTURMA, Pavel: *Mezinárodní trestní soud*. S. 132.

4. 1. 2 Zločiny proti lidskosti (*crimes against humanity*)

Zločiny proti lidskosti upravuje čl. 7 Římského statutu, a to velmi podrobně. Pro účely této práce jsou důležité jen některé části definice: „*Pro účely tohoto Statutu se „zločinem proti lidskosti“ rozumí kterýkoli z níže uvedených činů spáchaných v rámci rozsáhlého nebo systematického útoku zaměřeného proti civilnímu obyvatelstvu [...]*“⁵⁴.

V rámci analýzy je nutné si uvědomit, že během vývoje došlo k posunu v chápání těchto zločinů, protože se již nevyžaduje tzv. *war nexus* – činy nemusí být spáchány v souvislosti s válkou *per se*. Přesto se samozřejmě nesmí jednat o jednotlivé činy, musí být součástí rozsáhlejšího útoku, protože pouze tak představují vážné nebezpečí pro mezinárodní společenství jako celek, což je primární interpretační pravidlo. Výčet jednotlivých skutkových podstat je v čl. 7 Římského statutu mnohem podrobnější, než tomu bylo v historii mezinárodního soudnictví, a také podává jejich mezinárodně právní definice (např. co to je „útok zaměřený proti civilnímu obyvatelstvu“). Kromě toho také obsahuje nové/novější skutkové podstaty, jako např. „nucené těhotenství“, nebo „nedobrovolné mizení osob“, čímž do značné míry reflektuje vývoj mezinárodního práva.⁵⁵

4. 1. 3 Válečné zločiny (*war crimes*)

Válečné zločiny jsou široce definovány v čl. 8 Římského statutu. Tento článek opět výrazně reflektuje Statut ICTY (přejímá z něho čl. 3 do svého čl. 8 odst. 2 písm. a), byť je formulován ještě mnohem širěji. Úprava válečných zločinů ve Statutu ICTY reflektovala dobové obyčejové mezinárodní právo⁵⁶, ve Statutu ICC jsou však upraveny i nové skutkové podstaty (namátkou útoky proti personálu humanitárních misí nebo nucené těhotenství⁵⁷).

Kazuistická formulace článku 8 na jednu stranu zajišťuje vysokou míru právní jistoty, ale na druhou stranu omezuje soudce při dotváření práva⁵⁸ – a bude zajímavé sledovat, jak se s touto výzvou Soud vyrovná.

Z rozsáhlého článku je vhodné zdůraznit, že „*Soud bude mít jurisdikci vůči válečným zločínům, zejména jsou-li páchany v rámci plánu či politické linie nebo v rámci rozsáhlé trestné činnosti tohoto typu*“⁵⁹ – „zejména“ indikuje demonstrativní výčet, Soud má tedy

⁵⁴ Čl. 7 Římského statutu.

⁵⁵ ŠTURMA, Pavel: *Mezinárodní trestní soud*. S. 135 – 137.

⁵⁶ SCHABAS, William A. *An introduction to the International Criminal Court*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. S. 53.

⁵⁷ ŠTURMA, Pavel: *Mezinárodní trestní soud*. S. 140.

⁵⁸ Tamtéž, s. 54.

⁵⁹ Čl. 8 Římského statutu.

pravomoc za určitých podmínek trestat i jednotlivé válečné činy⁶⁰ (což je významný rozdíl oproti čl. 7, který vyžaduje spáchání „v rámci rozsáhlého nebo systematického útoku“⁶¹).

Válečné zločiny jsou v čl. 8 Statutu rozděleny do čtyř kategorií: (a) závažná porušení Ženevských úmluv (*grave breaches of the Geneva Conventions*), (b) jiná závažná porušení zákonů a obyčejů platných v mezinárodním ozbrojeném konfliktu (*other serious violations of the laws and customs applicable in international armed conflict*), (c) v případě konfliktu jiné než mezinárodní povahy závažná porušení čl. 3 společná všem čtyřem Ženevským úmluvám a (d) ostatní závažná porušení zákonů a zvyklostí platných v ozbrojených konfliktech jiné než mezinárodní povahy – Statut tedy upravuje zločiny nejen v rámci mezinárodních konfliktů.

4. 1. 4 Zločin agrese (*aggression*)

Zločin agrese je v současnosti jednou z nejzajímavějších otázek v souvislosti se Soudem – zejména kvůli své definici. Článek 5 odst. 1 původního textu Římského statutu sice zločin agrese podřadil jurisdikci Soudu, ale zároveň ho z reálného výkonu v odst. 2 téhož článku de facto až do revizní konference vyloučil⁶², čímž byla role Soudu ovšem výrazně suspendována.

Proto revizní konference v Kampale z r. 2010 po dlouhých diskuzích přijala definici zločinu agrese: „Zločinem agrese se rozumí plánování, příprava, podněcování nebo uskutečnění aktu agrese osobou v postavení umožňujícím faktickou kontrolou nebo řízení politické či vojenské činnosti státu, kdy tento akt svou povahou, závažností a dopadem představuje zjevné porušení Charty Spojených národů“⁶³ [autorský překlad] Článek 8 bis obsahuje ještě druhý odstavec, který definuje „akt [agrese]“ (*act of aggression*), přičemž vychází z rezoluce Valného shromáždění OSN 3314.

Formulovat, co představuje daný zločin, je jedna věc – velmi ovšem záleží na tom, kdo rozhoduje o naplnění znaků skutku, resp. kdo může podat návrh na zahájení stíhání a za jakých podmínek. Stíhání tohoto zločinu může dle současné dikce čl. 15 bis a čl. 15 ter zahájit smluvní strana, Rada bezpečnosti OSN a prokurátor, přičemž Rada bezpečnosti má právo vystoupit proti pokračování stíhání ve zbylých dvou případech. Obecně lze konstatovat, že

⁶⁰ ŠTURMA, Pavel: *Mezinárodní trestní soud*. S. 137.

⁶¹ Čl. 7 Římského statutu.

⁶² Čl. 5 odst. 2 Římského statutu: „Jurisdikce vůči zločinu agrese bude Soud vykonávat poté, kdy bude v souladu s články 121 a 123 přijato ustanovení definující tento zločin a stanovící podmínky, za nichž může Soud vykonávat jurisdikci ve vztahu k tomuto zločinu. Toto ustanovení bude slučitelné s příslušnými ustanoveními Charty Organizace spojených národů.“

⁶³ Čl. 8 bis odst. 1 – v anglickém originále „[...] the planning, preparation, initiation or execution, by a person in a position effectively to exercise control over or to direct the political or military action of a State, of an act of aggression which, by its character, gravity and scale, constitutes a manifest violation of the Charter of the United Nations.“

Rada bezpečnosti má ohledně zločinu agrese velké kompetence, nicméně nemá výlučnou pravomoc v otázkách jurisdikce.⁶⁴

Velmi podstatný je ale fakt, že dle dikce čl. 15 ter „*Soud nesmí vykonávat svou jurisdikci ohledně zločinu agrese nad státními příslušníky nebo na území státu, který není smluvní stranou tohoto Statutu*“⁶⁵, což poměrně výrazně zvýhodňuje nesmluvní strany – příslušníci těchto států mohou být pro zločin agrese stíháni pouze tehdy, využije-li Rada bezpečnosti své pravomoci stanovené v Chartě OSN a podá žalobu k Soudu. Soudu samotnému tak zůstala pravomoc vyšetřovat případy, kdy smluvní stát napadne jiný stát, nemůže stíhat zločin agrese, který spáchá nesmluvní stát vůči smluvnímu.⁶⁶

Kromě nesmluvních stran je jurisdikce Soudu určitým způsobem omezena i vůči smluvním stranám, které dle čl. 15 bis učiní vůči dané pravomoci Soudu výhradu – tímto je prolomena zásada teritoriality definovaná v čl. 4 odst. 2.

Podle čl. 15 bis může Soud vykonávat jurisdikci nad zločinem agrese až po splnění podmínek stanovených v daném článku – což může být nejdříve 1. ledna 2017. Konference v Kampale tedy přinesla v oblasti zločinu agrese významné změny, ale na jejich uvedení do praxe a relevantní judikaturu Soudu si ještě chvíli počkáme.

4. 2 Shrnutí

Pod jurisdikci Mezinárodního trestního soudu patří tedy čtyři kategorie zločinů, a to zločin genocidy, zločiny proti lidskosti, válečné zločiny a zločin agrese, tedy ty nejzávažnější zločiny, kterými je dotčeno celé mezinárodní společenství.

Definice zločinu genocidy vychází z tradičního mezinárodního práva, nepředstavuje tedy výrazný problém. Úprava zločinů proti lidskosti je také založena na statutech historických tribunálů, ale zároveň reflektuje vývoj, který se v oblasti odehrál (již není nutný *war nexus*). Válečné zločiny jsou ve statutu definovány značně kazuisticky a oproti zločinům proti lidskosti je v pravomoci Soudu trestat i ojedinělé skutky. Zločin agrese byl definován až na revizní konferenci v Kampale v r. 2010, do té doby byla jurisdikce Soudu nad tímto zločinem de facto suspendována. Reálně bude moci Soud vykonávat svou pravomoc vůči pachatelům zločinu agrese vykonávat nejdříve v r. 2017.

⁶⁴ MATUŠINOVÁ, A. – MLYNAŘÍK, V.: *Revizní konference MTS v Kampale*. Dostupné z URL: <http://www.globalpolitics.cz/clanky/revizni-konference-mts-v-kampale> [cit. 10. 4. 2013]

⁶⁵ Čl. 15 ter Římského statutu – v anglickém originále „*In respect of a State that is not a party to this Statute, the Court shall not exercise its jurisdiction over the crime of aggression when committed by that State's nationals or on its territory.*“

⁶⁶ MATUŠINOVÁ, A. – MLYNAŘÍK, V.: *Revizní konference MTS v Kampale*. Dostupné z URL: <http://www.globalpolitics.cz/clanky/revizni-konference-mts-v-kampale> [cit. 10. 4. 2013]

5. Závěr

Instituce Mezinárodního trestního soudu je výsledkem dlouhotrvajícího procesu, snahy mezinárodního společenství potrestat závažné zločiny.

V první části práce jsme se zabývali genezí Soudu a jeho základním dokumentem, Římským statutem. Soud vyrostl na základech daných mezinárodními trestními tribunály po 2. světové válce, zejména Norimberským tribunálem, a současnými *ad hoc* tribunály, zejména Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii. Přestože mezinárodní trestní právo prodělalo od konce 2. světové války velký vývoj, vychází Statut Soudu v mnoha ustanoveních z tezí stanovených v dokumentech historických soudů. Sám dokument komplexně upravuje různé oblasti – pro účely této práce byl nejdůležitějším oddílem oddíl o zločinech spadajících pod jurisdikci Soudu.

V druhé části práci jsme analyzovali roli judikatury v mezinárodním právu obecně a v mezinárodním právu trestním. Bylo ukázáno, že soudní rozhodnutí hrají v mezinárodním trestním právu výraznou roli, soudy interpretují obyčejové právo a v rámci *self-contained regime* také právo dotvářejí, nicméně se stále jedná o materiální pramen práva. Na základě rozboru rozhodnutí ICTY v případě Aleksovski jsme též odpověděli na otázku závaznosti soudních rozhodnutí (rozhodnutí odvolacího senátu jsou závazná pro ostatní senáty, ale rozhodnutí běžných senátů nepředstavují pro ostatní senáty striktní předlohu) a užití zásady *stare decisis* (judikáty nepředstavují precedenty, ale intenzivně doporučeno nejudikovat výrazně rozporně).

Ve třetí části práce jsme definovali kategorie zločinů stanovené ve Statutu. Jedná se o tyto zločiny:

(1) Zločin genocidy: úprava zločinu genocidy ve Statutu de facto přejala teze obsažené v Úmluvě o zabránění a trestání zločinu genocidia, jedná se tedy o explicitní kodifikaci obyčejového práva.

(2) Zločiny proti lidskosti: Statut požaduje, aby se jednalo o činy spáchané v rámci rozsáhlého útoku proti civilnímu obyvatelstvu, na druhou stranu již ale nevyžaduje tzv. *war nexus*. Kromě tohoto Statut představil vyčerpávající výčet skutkových podstat (některé tradiční, některé nové) a provedl jejich legální definice, což přineslo vyšší míru právní jistoty.

(3) Válečné zločiny: na rozdíl od zločinů proti lidskosti dovoluje Statut trestat i ojedinělé zločiny, a to nejen v rámci mezinárodních, ale také za určitých podmínek vnitrostátních konfliktů.

(4) Zločin agrese: tento, pro mezinárodní společenství zřejmě nedůležitější, zločin byl definován až v r. 2010 na revizní konferenci v Kampale. Kromě samotné skutkové podstaty upravila konference i jurisdikci Soudu vůči tomuto zločinu – současnou dikcí čl. 15 ter je omezena pouze na případ, kdy smluvní stát napadne jiný smluvní stát či nesmluvní stranu. Dle závěrů konference bude Soud moci vykonávat svou pravomoc nad zločinem agrese nejdříve v r. 2017, po splnění stanovených podmínek.

Je evidentní, že Mezinárodní trestní soud je instituce s velkým potenciálem – jedná se o nezávislý soud (jak je to jen v rámci mezinárodního společenství možné), nikoliv akt pomsty vítězů. Jurisdikce Soudu je určena odborně zpracovaným právním dokumentem – stanovením zločinů *ex ante* se Soud vyhnul diskuzím o porušení zásady *nullum crimen sine lege* (kterýžto problém byl hojně diskutován po 2. světové válce v souvislosti s poválečnými tribunály). Soud má za úkol postihovat ty nejzávažnější zločiny a smluvní strany (v některých případech i nesmluvní) mají povinnost mu poskytnout veškerou možnou pomoc a součinnost.

Úkoly Soudu jsou tedy jasně dány – jak se jich Soud zhostí, to ovšem ukáže až budoucnost.

6. Zdroje

Články

- [1] ČEPELKA, Čestmír. Mezinárodní trestní soudnictví. *Právník*, 1999, č. 10.
- [2] KRATOCHVÍL, Jan: Římský statut Mezinárodního trestního soudu není v rozporu s Ústavou. *Právní rozhledy*, 2007, č. 15.
- [3] LUKÁŠEK, Libor. Mezinárodní trestní soud: historický vývoj, současný stav a stručný rozbor jeho statutu. *Právník*, 1999, č. 12.
- [4] MALENOVSKÝ, Jiří: Znovu k navrhované ratifikaci Římského statutu Českou republikou. *Právní rozhledy*, 2007, č. 22.
- [5] PIPEK, Jiří: Mezinárodní trestní soud – k některým aspektům Římského statutu. *Trestněprávní revue*, 2004, č. 2.
- [6] PIPEK, Jiří. Jurisdikce Mezinárodního trestního soudu a princip ne bis in idem. *Právník*, 2003, č. 12.
- [7] SUNARDI, Teddy: Mezinárodní trestní soud a jeho předchůdci. *Mezinárodní vztahy*, 2000, č. 1.
- [8] ŠTURMA, Pavel: Římský statut MTS vstupuje v platnost. *Právní zpravodaj*, 2002, č. 7.

Literatura

- [9] SCHABAS, William. *The International Criminal Court: a commentary on the Rome Statute*. Oxford: Oxford University Press, 2010, 1259 s.
- [10] SCHABAS, William A. *An introduction to the International Criminal Court*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004, 481 s.
- [11] ŠTURMA, Pavel. *Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinců podle mezinárodního práva*. Praha: Karolinum, 2002, 311 s.
- [12] VÁLEK, Petr. *Klíčová rozhodnutí mezinárodních trestních tribunálů ve světle mezinárodního práva*. Praha: C.H. Beck, 2009, 221 s.
- [13] ONDŘEJ, Jan – POTOČNÝ, Miroslav: *Obecné mezinárodní právo v dokumentech*. Praha: C.H.Beck, 2010, 341 s.

Smlouvy

- [14] Římský statut [cz] [eng]
- [15] Statut Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii [eng]

[16] Statut Mezinárodního vojenského tribunálu v Norimberku [eng]

Elektronické zdroje

[17] MATUŠINOVÁ, A. – MLYNÁŘÍK, V.: *Revizní konference MTS v Kampale*. Dostupné z URL: <http://www.globalpolitics.cz/clanky/revizni-konference-mts-v-kampale>

[18] SIMMA, B. – PULKOWSKI, D: *Of Planets and the Universe: Self-contained Regimes in International Law*. Dostupné z URL: <http://ejil.oxfordjournals.org/content/17/3/483.full>

[19] Oficiální stránky Informačního centra OSN v Praze. Dostupné z URL: <http://www.osn.cz/>

[20] Oficiální stránky Koalice pro mezinárodní trestní soud. Dostupné z URL: <http://www.iccnw.org/?mod=home>

[21] Oficiální stránky Mezinárodního trestního soudu. Dostupné z URL: http://www.icc-cpi.int/EN_Menu/icc/Pages/default.aspx

[22] Rozhodnutí Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii v případě Aleksovski: Prosecutor v. Aleksovski, Case No. IT-95-14/1-A, Judgement, 24 March 2000. Dostupné z URL: <http://www.icty.org/x/cases/aleksovski/acjug/en/ale-asj000324e.pdf>